

Številka: 00104-21/2020/4

Datum: 27. 2. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje Jelke Godec v zvezi z zdravjem na delovnem mestu

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) je prejela pisno poslansko vprašanje Jelke Godec v zvezi z zdravjem na delovnem mestu in nanj odgovarja:

Z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« (Uradni list RS, št. 25/16; v nadaljnjem besedilu: ReNPVZD-1) se je Ministrstvo za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) zavezalo, da bo izvedlo posamezne ukrepe za ohranjanje zdravja delovno aktivne populacije, in sicer:

– ovrednotenje sedanje prakse izvajanja medicine dela, prometa in športa, njenega financiranja ter umeščenosti v sistem zdravstvenega varstva ter na njeni podlagi sprejetje ustreznih prilagoditev, vključno s sistemom za ugotavljanje poklicnih bolezni, in

– vzpostavitev mehanizma izmenjave dobrih praks in izkušenj pri izvajanju promocije zdravja na delovnem mestu.

V letih 2017–2019 je pod okriljem ministrstva potekal ciljno raziskovalni projekt z naslovom »Ovrednotenje izvajanja dejavnosti medicine dela v Sloveniji«. Namen projekta je bil podati pregled in oceno stanja na področju izvajanja dejavnosti medicine dela v Sloveniji, vključno z njenim financiranjem. Rezultati projekta bodo podlaga za pripravo razvojnih in strateških usmeritev, kar bo lahko pripomoglo k učinkovitejšem izvajanju nalog iz Zakona o varnosti in zdravju pri delu ter prispevalo h konkurenčnosti in trajnosti razvoja Slovenije.

Podlaga za sprejetje Pravilnika o poklicnih boleznih je 68. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Po mnenju pravne stroke je treba pogoje in postopek ugotavljanja poklicnih bolezni, vsaj v ključnih elementih, urediti na ravni zakona in ne le na ravni podzakonskega akta. Navedeni zakon je torej v tem delu podnormiran, ureditev navedene tematike zgolj v podzakonskem aktu pa bi bila v nasprotju z načelom zakonitosti. Ministrstvo bo zato v predlog Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljnjem besedilu: ZZVZZ-1) vneslo določbe o postopku in pogojih na področju ugotavljanja poklicnih bolezni.

Predlog Pravilnika o poklicnih boleznih je sicer z vsebinskega vidika že pripravljen in je bil tudi že predstavljen na Ekonomsko-socialnem svetu. Predlog predpisuje način ugotavljanja in potrjevanja poklicnih bolezni, poenoti vstop v sistem in vstopne dokumente za začetek postopka, določa plačnika postopkov ugotavljanja in potrjevanja poklicne bolezni ter pogoje, ob katerih se bolezen šteje za poklicno bolezen. Pripravljen je tudi že prevod Evropskih priporočil za diagnosticiranje poklicnih bolezni.

Med aktivnostmi za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev zdravja pri delu, je tudi priprava strokovnih izhodišč in vzpostavitev nacionalne platforme za zagotavljanje strokovne podpore delodajalcem za izvajanje programov promocije zdravja na delovnem mestu, katerih nosilec je Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ).

V zvezi s tem je NIJZ že pripravil nabor strokovnih vsebin in aktivnosti za pripravo in vzpostavitev nacionalne platforme za zdravje delavcev (v nadaljnjem besedilu: PZD), prek katere želimo prispevati k zmanjšanju zdravstvenega absentizma in prezentizma aktivne populacije ter povečati ozaveščenost na področju zdravja pri delu med delodajalci, delojemalci, strokovnjaki s področja zdravja pri delu in med splošno populacijo.

Na spletni platformi bodo lahko delodajalci, delojemalci, strokovnjaki s področja zdravja pri delu in drugi zainteresirani hitro našli koristne informacije za začetek izvajanja promocije zdravja pri delu.

Namen in glavni cilji PZD so:

- dvig ozaveščenosti delodajalcev, zaposlenih ter strokovnjakov in drugih deležnikov s področja zdravja ter zdravja pri delu;
- večja ozaveščenost delodajalcev o koristih in metodah v promociji zdravja pri delu ter posledično prispevanje k zdravju delovnega okolja in zaposlenih;
- uporaba spletne platforme in povezanih vsebin ter posledično bolj zdravo vedenje zaposlenih ter s tem izboljšanje zdravstvenega stanja zaposlenih;
- znižanje absentizma zaposlenih oseb s posledičnim zmanjševanjem stroškov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in delodajalcev za nadomestila za začasno zadržanost od dela;
- zmanjšanje pojava poklicnih in z delom povezanih bolezni;
- zmanjšanje prezentizma in posledično večja produktivnost zaposlenih;
- višja kakovost proizvodov in storitev ter večja konkurenčnost slovenskega gospodarstva.

PZD bo vsebovala strokovne vsebine za posamezna področja, ki so najpogostejši vzrok za zdravstveni absentizem, dolgotrajni bolniški stalež, delovno invalidnost in prezgodnje upokojevanje delavcev.

Na PDZ bodo dostopne informacije s področja:

- kostno-mišičnih bolezni (o pojavnosti kostno-mišičnih bolezni, povezanih z delom, vzrokih za njihov nastanek, o možnosti zmanjševanja tveganj za pojavnost kostno-mišičnih obolenj v ergonomsko neustreznem delovnem okolju ter zaradi neupoštevanja ergonomskih načel dela v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih);
- poškodb pri delu in izven dela (o pojavnosti in najpogostejših vzrokih za poškodbe pri delu, o možnosti zmanjševanja tveganj za poškodbe pri delu v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih, o problemu poškodb izven dela, ki predstavljajo drugi največji delež bolniških izostankov ter o zdravem in varnem izvajanju prostočasnih aktivnosti);
- duševnih bolezni in vedenjskih motenj (o vplivu psihosocialnih tveganj na delovnem mestu na razvoj duševnih bolezni in vedenjskih motenj, o negativnem vplivu duševnih bolezni in vedenjskih motenj na delazmožnost, o promociji duševnega zdravja pri delu in o ustvarjanju zdravju prijaznega psihosocialnega delovnega okolja);
- starajoče se delovno aktivne populacije (o demografskih spremembah slovenske delovne populacije in o vplivu podaljševanja delovne dobe in večanja intenzivnosti dela na zdravje zaposlenih, o promociji zdravja pri delu starajoče se delovne populacije ter o ustvarjanju prijaznega delovnega okolja starejšim delavcem);
- poklicnih bolezni in bolezni v zvezi z delom (o pojavnosti in vzrokih poklicnih bolezni in z delom povezanih bolezni v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih).

Za vsako od naštetih področji bo PZD vsebovala:

- pregled pravnih podlag z ustreznimi spletnimi povezavami,
- pregled mednarodnih in domačih raziskav ter strokovne literature z navedenih področji,
- pregled statističnih podatkov in trendov s tega področja,
- pregled dobrih praks iz Slovenije (predstavitev preverljivih in stroškovno učinkovitih dobrih praks, ki jih že uporabljamo v Sloveniji, s pripravo predloga, ki ga bodo lahko delodajalci izvajali),

- pregled dobrih praks iz Evropske unije (EU) in drugih držav (predstavitev preverljivih in stroškovno učinkovitih dobrih praks, ki se izvajajo v državah članicah EU in drugih razvitih državah, s pripravo predloga, ki ga bodo lahko delodajalci izvajali),
- pregled obstoječih uporabnih povezav in spletnih strani (pregled upoštevni obstoječih povezav in spletnih strani na temo promocije zdravja pri delu, s posebnim poudarkom na preprečevanju kostno-mišičnih bolezni, poškodb pri delu in izven dela, duševnih bolezni in vedenjskih motenj v povezavi s psihosocialnimi tveganji pri delu, poklicnih bolezni in z delom povezanih bolezni ter ohranjanju zdravja starajoče se delovno aktivne populacije, ki so dosegljive na svetovnem spletu ter objavljene na tovrstnih portalih doma in v tujini),
- pregled obstoječih video vsebin (pregled vsebinsko upoštevni obstoječih video vsebin na temo promocije zdravja pri delu, s posebnim poudarkom na preprečevanju kostno-mišičnih bolezni, poškodb pri delu in izven dela, duševnih bolezni in vedenjskih motenj v povezavi s psihosocialnimi tveganji pri delu, poklicnih bolezni in z delom povezanih bolezni ter ohranjanju zdravja starajoče se delovno aktivne populacije, ki so dosegljive na svetovnem spletu ter objavljene na tovrstnih portalih doma in v tujini).

PZD bo vsebovala ustrezna besedila in dokumente, foto dokumentacijo in video materiale. V ta namen bo pripravljenih tudi pet izobraževalnih video vsebin s področja promocije zdravja pri delu za zgoraj navedena strokovna področja.

NIJZ bo tako vsebinsko in strukturno zastavljeno PZD pripravil v sodelovanju z zunanjim izvajalcem, ki je bil izbran po izteku razpisa za javno naročilo male vrednosti »Izdelava nacionalne platforme s področja promocije zdravja na delovnem mestu« (referenčna številka 88K201119), z dne 3. 12. 2019.

Glede na zastavljene časovne aktivnosti menimo, da bo PZD dokončno vzpostavljena do konca leta 2020, skladno z rokom, ki je bil določen v ReNPVZD-1.

Poudariti je treba, da NIJZ, vzporedno z vsebinsko in strukturno pripravo PZD, že izvaja njeno promocijo. Kot del predvidenih aktivnosti NIJZ namreč pripravlja več regijskih strokovnih srečanj (začela so se jeseni 2019 in bodo potekala do sredine leta 2020) na temo zdravstvenega absentizma in promocije zdravja na delovnem mestu, z namenom informiranja medicinske stroke, delavcev in delodajalcev ter drugih deležnikov in drugih javnosti o trendih gibanja, vzrokih in možnih ukrepih ter že uvedenih aktivnosti za obvladovanje in zmanjšanje zdravstvenega absentizma in iz njega izhajajočih negativnih gospodarskih, socialno-ekonomskih in družbenih posledic.